

INFORMAČNÍ LISTY č. 44

ZÁŘÍ 2016

Co se stalo

Slovo úvodem

K některým našim činnostem podrobněji

Jarní zájezd Broumovsko
XXXIX. vzdělávací seminář

K některým dalším činnostem podrobněji

Karel IV. očima odborníků
Pietní akce u pomníku bratří Čapků na náměstí Míru
SOČ 2016
Zpráva o XXIX. ročníku Letní školy historie
Letní škola památkové edukace pro pedagogy
Letní škola sdružení Post bellum

Dokumenty

Zpráva o činnosti za rok 2015

Agora

Dotazníky jarního semináře

Zahraniční spolupráce

How to teach „The Holocaust by Bullets“
Teaching Europe

Spolupráce s Sdružením historikům

Valná hromada SH
Příprava sjezdu historiků v Olomouci 2017

Nápady z hodin

Pomůcky

Kreativní Brno

SLOVO ÚVODEM

Když se člověk pohybuje v určitém oboru, který ho ještě navíc živí, snaží se vstřebávat různé podněty z okolí, sleduje základní problematiku v médiích a obecně přijímá řadu názorů od profesionálů i laiků. Proto si se zájmem tu a tam přečtu komentáře Václava Klause mladšího na *novinkách.cz*.

Když jsem se v pondělí 16. května prodíral zprávami na *seznamu*, překvapil mne název Klausova příspěvku *KOMENTÁŘ: Karel IV., Henlein a Ťok*.

V roce císařova výročí se textů odkazujících na Jeho velikost a slávu objevilo tolik, že to možná jednou vydá na zajímavou diplomovou práci, ovšem nezaregistroval jsem zatím, že by někdo dával našeho slavného Otce vlasti do blízkosti neslavně proslulého Konráda. Proto jsem ihned odkaz rozklinul (Vidíte děti, jak čeština pěkně pracuje s cizími slovy? Převzali jsme anglické *to click*, přidali ke slovu příponu a později předponu; inu odvozování, v tom jsme mistři. Všimáte si, jak je poslední dobou *moderní*, když autor komentáře skáče z jedné záležitosti do druhé? Tak jsem si řekl, proč by učitel dějepisu také nemohl být moderní...) a začel jsem se.

Ihned jsem se dozvěděl, že císař a král Karel je opravdu super, zatímco premiér Sobotka je nula, i když o našem vládcu hezky hovoří. Dále že lidovecký ministr Herman zavítal o víkendu na sraz sudetoněmeckého landsmanšaftu. Vzápětí mi do klína spadla infomace, která ministr Ťok slíbil, že sníží do deseti let počet smrtelných nehod na silnicích na 50 %. Zajímalo by mne, jak to udělá. Zatím mám pocit, že se počet nehod zvyšuje.

Část komentáře, která mne doopravdy zvedla ze židle, na níž jsem brouzdaje po síti seděl, zněla:

Stále se setkáváme s pokusy jakýchsi omluv tu sudetským, tu brněnským Němcům za odsun. Do dnešní mládeže je hrnuto zleva zprava, o jaké bezpráví se údajně jednalo. Ale v žádné hodině dějepisu (výjimkám se osobně omluvím) se dnes nevyučuje, že první odsun proběhl v Sudetech v roce 1938, kdy bylo vyhnáno cca 300 tisíc Čechů a stovky přitom zavražděny.

I v Peci pod Sněžkou, což považuji za svůj druhý domov, dosud žijí pamětníci, kteří prchali na poslední chvíli v noci do vnitrozemí a zachránili si tím život.

Za jáсотu místního obyvatelstva a 90% podpory henleinovců ve volbách.

Nesmíme si nechat pravdu o historii ukrást a zničit.

Vašku, Vašku, řekl jsem si, cos to zase sepsal. Než se zaleknete mého důvěrného oslovení, přijměte, prosím, malé vysvětlení. I když jsme se s panem Klausem mladším dlouho neviděli, myslím, že by si na mne vzpomněl. Studovali jsme spolu na proseckém gymnáziu ještě v době, kdy jeho otec nebyl politikem. Nechodili jsme sice do stejné třídy, ale vídali jsme se na různých akcích, například jsme spolu hráli fotbal ve volitelném předmětu sportovních her a já si velmi dobře vzpomínám, jak jsem ho jako obránce pěkně nakopl.

Nejde mi o krutý osud obyvatel Peci pod Sněžkou, to zpochybňovat nechci, jde mi o předchozí odstavec. O výuce dějepisu krizových situací, jakými jsou vyhnání českého obyvatelstva z pohraničí a vyhnání německého obyvatelstva po válce.

Okamžitě jsem se rozhodl, že mu napíšu. Napíšu mu za minimálně dvě stě učitelů, členů ASUD, kteří rozhodně učí o obou událostech (a já věřím, že tak učí i další), že budu chtít, aby se minimálně dvěstěkrát omluvil, aby bránil nejen *pravdu o historii*, ale i *pravdu o současném stavu výuky dějepisu na školách*.

Nechtěl jsem se ohánět RVP, ale chtěl jsem po Vaškovi nějaká data z průzkumu, která by jeho slova potvrdila. Osobně si nejsem vědom, že by se mne kdokoliv na tuto problematiku ptal. Autoři průzkumů, novináři, kteří mi napíší a zavolají, chtějí vědět, zda a jak se učí o válce (na jaře o druhé, na podzim o první), nebo jestli si s dětmi povídáme o Horákové, či o Palachovi. Na Karla se zatím také nikdo neptal. Na odsun vůbec ne.

Asi jsem udělal chybu, že jsem k počítači nezasedl ihned, řekl jsem totiž si, že týden počkám, jestli se třeba v dalším komentáři pan Klaus ml. neomluví sám. Nestalo se tak. Pak jsem si uvědomil, že jsem už propásl svou šanci, že už je pozdě reagovat. Mé zaváhání má však druhý rozměr, když jsem si po dalším týdnu spílal, že jsem promarnil historickou šanci, jak znovu nakopnout bývalého spolužáka, uvědomil jsem si, že do jisté míry má pravdu. Ono to chce, aby se člověk zklidnil, aby vychladla horká hlava.

Samozřejmě si trvám na tom, že není pravda, že by se o vyhnání Čechů z pohraničí ve školách nemluvilo, že by se s tímto faktem nepracovalo, avšak háček je v tom, že se o dané problematice až tolik nepíše v novinách, nemluví v televizi. Že nejsou neziskové organizace (a nebo nejsou tolik viditelné), které by se problematice věnovaly, které by vydávaly (nejen) učební materiály, sbíraly by podněty a ty by předávaly široké veřejnosti.

Vždyť si všimněte, kolik se takových organizací věnuje obětem poválečného zúčtování s Němci, kolik v dnešní době existuje literatury, nejen odborné, ale i beletrie – což je samozřejmě dobře! Ale na druhou miskou vah si položte, kolik nových učebních pomůcek vzniklo k problematice vyhnání Čechů ze strany Němců? Kolik bylo v posledních zhruba dvaceti letech napsáno prací, natočeno rozhovorů, v kolika povídkách a románech se tato problematika objevuje? Kolik existuje organizací, které se věnují odsunu Čechů?

A to je ten problém. Znovu opakuji, že je dobře, že se zajímáme o odsun Němců, ale zároveň hlásám, že je špatně, jak málo se věnujeme odsunu Čechů.

Avšak není to chybou učitelů! Ani Karla IV. a už vůbec ne ministra Ťoka.

Pavel Martinovský, absolvent Gymnázia Litoměřická na Proseku

Příspěvek Václava Klause ml. viz <https://www.novinky.cz/komentare/403558-komentar-karel-iv-henlein-a-tok-vaclav-klaus-ml.html>

CO SE STALO aneb LEDEN – SRPEN 2016

leden – pro rok 2016 připravil pan Palatajkov novou presentaci projektu Národní kroniky – výbor ASUD podal na MŠMT žádost o dotaci na rok 2016 – ekonom Valenta připravil podklady pro finanční vyrovnání za rok 2015

únor - člen výboru Jan Kvirenc jednal s ředitelkou Národního pedagogického muzea a knihovny Jana Amose Komenského, paní doktorka Pánková nabídla ASUD prostory pro uspořádání jarního semináře – předseda ASUD se účastnil schůze ČSBS pro Prahu 2, kde získal mj. informace o celostátním setkání členů ČSBS – členka výboru Kateřina Dražanová připravila s kolegyněmi ze ZŠ Nad Přehradou a za pomoci Národního pedagogického muzea a knihovny Jana Amose Komenského výstavu a semináře, které se týkaly Karla IV. Na semináři mj. vystoupily bývalé členky výboru Helena Mandelová a Eliška Kunstová

březen – výbor podal žádost na MŠMT o akreditaci seminářů ASUD a exkurzí. Žádosti bylo vyhověno a ASUD získal akreditaci na další 3 roky – 16. března se členové ASUD účastnili semináře o Karlu IV. na MŠMT, který organizoval NIDV

duben – v sobotu 23. dubna proběhl XXXIX. jarní seminář v prostorách Národního pedagogického muzea a knihovny Jana Amose Komenského, na semináři vystoupili se svými příspěvky Judita Matyášová a Miroslav Hroch, odpolední exkurze se konala v doprovodu lektorky po prostorách muzea – se zpožděním vyšly Informační listy 45 za rok 2015

květen – 10. května proběhlo další z jednání s panem Palatajkovem o památníku Národní kroniky – 13. května proběhla tradiční pietní akce u pomníku bratří Čapků na náměstí Míru na Praze 2, kterou organizuje místní ČSBS, účastnili se i členové výboru ASUD

červen – 4. června proběhla tradiční jarní exkurze, Ludmila Bursíková a Lenka Dvořáková pozvaly účastníky na Broumovsko – Česká školní inspekce zveřejnila výsledky velkého průzkumu na školách o současných a moderních dějinách, dotazníkového šetření se účastnili členové ASUD – reakcí na výsledky průzkum ČŠI

byly telefonické rozhovory s redaktory Hospodářských a Učitelských novin

červenec a srpen – členové ASUD se účastnili několika letních škol, o čemž si můžete počíst v IL – většina pedagogů během prázdnin aktivně odpočívala

K NĚKTERÝM NAŠIM ČINNOSTEM PODROBNĚJI

JARNÍ EXKURZE – PO STOPÁCH KRYŠTOFA A IGNÁCE KILIÁNA DIENZENHOFERA, Broumovsko 4. června 2016

Některé dojmy jsou nepřenositelné, a proto přečtení krátké zprávy o jarní exkurzi nenahradí zážitky, jež prožili ti, kdo se zúčastnili.

Vyrazili jsme sice do vzdálenějších míst než minule, ale vážit cestu mělo smysl. Počasí nám přálo a blížící se prázdniny byly cítit někde ve vzduchu kolem nás. Louka plná rozkvetlých kopretin, vyšlapaná cestička obilným polem, stín pod větvemi rozložitého dubu a vznešené baroko působily pozitivně na náladu všech účastníků.

Pokud by někdo chtěl navštívit stejné objekty jako my, musel by na broumovské faře vyprosit klíče od kostelů, které nejsou běžně přístupné. Naše šikovné organizátorky měly vše dopředu domluvené, a tak jsme se z fary v Broumově vydali do Božanova. Dominantou této obce je opravený kostel Máří Magdalény, dokončený Kiliánem Ignácem v roce 1743. Zajímavý byl i božanovský hřbitov, neboť obec byla od roku 1938 součástí nacistické říše a po válce dosídlena volyňskými Čechy.

Možná znáte obec Heřmánkovice díky „otci narkózy“ Františku Xaveru Opitzovi. Nás z dále uvítal kostel Všech svatých zbudovaný v letech 1722 – 1727 z rozhodnutí opata Otmara Zinkeho podle projektu Kiliána Ignáce. Bohužel kostel dnes chátrá.

Mezi Broumovem a státní hranicí s Polskem se nachází obec Otovice. Původními německými obyvateli byla založena již na počátku 14. století. Na území vsi byl později zřízen železniční hraniční přechod. Dnes vlak jezdí pouze do Broumova. Oválný půdorys se šesti půlkruhovými kaplemi kostela svaté Barbory upoutal pozornost členů exkurze.

Naše putování pokračovalo ke kostelu v Ruprechticích, jenž je zasvěcen sv. Jakubu Většímu.

Dále pak nad obec Šonov, kde se pod Farským lesem tyčí uprostřed krajiny cenný barokní kostel sv. Markéty s půdorysem protáhlého osmiúhelníku a orientovaný k broumovskému klášteru. Mobilní kostela byl částečně rozkraden, zbývající byl odvezen do depozitářů.

Doporučujeme ještě zastávky u kostelů ve Verněřovicích a ve Vižnově.

Součástí exkurze byla i komentovaná prohlídka kláštera v Broumově. Jak určitě víte, prochází klášter postupnou rekonstrukcí. Ti z nás, kdo objekt navštívili po několika měsících, mohli potvrdit, že opravy skutečně pokračují a doporučují zhlédnout zejména klášterní knihovnu.

Kdo jste do těchto míst dlouho nezavítal, neváhejte a rozjedte se k tzv. Broumovské skupině barokních kostelů.

Na podzim vás Lída a Lenka pozvou na další zajímavá místa naší země.

Kateřina Dražanová, Praha 10

XXXIX. VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘ ASUD

Národní pedagogické muzeum Jana Amose Komenského 23. dubna 2016

ZÁPISNÍČEK Z JARNÍHO SEMINÁŘE ASUD

Oproti předchozím seminářům, kdy se účastníci scházeli v prostorách Národního muzea, se jarní akce konala v prostorách Národního pedagogického muzea a knihovny Jana Amose Komenského. Útulné prostory místní knihovny vytvořily důstojné prostředí pro setkání s oběma přednášejícími.

Autor se omlouvá za případné zkomolení myšlenky, snahou bylo zachytit vše podstatné.

Jako první vystoupila Judita Matyášová, redaktorka kulturní rubriky Lidových novin, spolupracovnice Památníku Terezín, vedoucí workshopů pro Člověka v tísní – Jeden svět na školách, autorka knihy *Přátelství navzdory Hitlerovi* o osudech českých dětí, které za války uprchly do Dánska, s příspěvkem nazvaným *Hledání domova – vzdělávací program; práce a projekty autorky*.

Paní Judita nás seznámila s Helenkou Böhmovou, která v roce 1942 věděla, že musí nastoupit do transportu. Víme, že si nechala u fotografa v Jihlavě vyhotovit fotografii, kterou již nevyzvedla – a tady se začíná nový příběh, neboť pan fotograf obrázek po letech našel a začal pátrat. Zároveň probíhal projekt *Zmizelí sousedé*.

Fotografii otiskly Lidové noviny a po čase se ozvala sestřenice. Vyprávěla o židovských dětech, které měly v roce 1939 odjet do Palestiny a byly připravovány na cestu, jenomže se postupně ukázalo, že cesta do Palestiny nebude možná, hledalo se náhradní řešení – Dánsko!

Děti z města měly pobývat na dánském venkově u pěstounských rodin, aby se zde naučily pracím v zemědělství – což by později ocenily v kibucu. Postupně děti vycestovaly do Dánska, většina odjela z Masarykova nádraží v Praze. Napříč Dánskem vycházely výzvy, které směřovaly do dánských rodin, na konec se přihlásilo mnoho rodin, ale dánská vláda vydala omezení počtu.

Jak městské děti vnímaly pobyt na venkově? Jako dobrodružství, říkaly si, přežiju to; háček však nastal při komunikaci – nerozuměly si s rodinami, jen pár Dánů umělo německy.

Větší problém nastal až v říjnu 1943. Nacisti byli sice v Dánsku od roku 1940, ale to především v Kodani, na venkově ne. Na štěstí dánský odboj získal informace, varoval rodiny s dětmi. Zároveň zafungovala solidarita, kněží v kostelích informovali občany, aby děti schovali, poskytli jim jídlo. Všechna čest Dánům, během cca 40 let pátrání se našlo jen pár informací o udáních. Většina obyvatel děti chránila.

Sedmnáctileté „dětí“ byly schovány do podpalubí rybářských loděk a putovaly říjnovým rozbouřeným mořem do neutrálního Švédska. Některá děvčata přijala roli vychovatelek, pomocnic v nemocnicích, kluci chtěli do armády v Anglii.

Po válce se vrátili, zjistili, že jejich „doma“ neexistuje, v domech a bytech bydlí někdo jiný, přes červený kříž a židovské obce zjistili, že většina příbuzných je mrtvých. Zbýval návrat do Skandinávie, nebo konečně cesta do Palestiny.

Jeden z chlapců vytvořil seznam 700 jmen jak dětí, tak dospělých ze střední Evropy, kteří se zachránili v Dánsku, což byl jediný dokument, o který se autorka mohla opřít. Proto napsala do regionálních novin *Sjaellandske*, že přijede, a začaly chodit e-maly, fotky. Např. od pěstounky Hanky Dubové, z USA se ozvala dcera, podařilo se setkání. Každé z dětí mělo dřevěnou bednu s letním oblečením (do Palestiny) – v té bedně věci z domova, dopisy, v dánských sklepích, na půdách se objevilo několik beden. Podobně J. Matyášová pátrala ve Švédsku. Velká část dětí skutečně skončila v Izraeli.

Došlo i k setkání po 71 letech v Izraeli, nedaleko sebe žili např. Hardy a Zdenka. Dne 28. října 2012 proběhlo setkání dětí a jejich potomků, zjistilo se, že řada dětí neví o osudu svých rodičů a prarodičů!

V diskuzi otevřela J. Matyášová několik osudů, např. jsme se dozvěděli, že z dívky Edity se stala mezinárodní špiónka, postupně se objevují nová a nová svědectví.

Po té autorka přiblížila knihu, je v ní 12 příběhů dětí, jak děti prožívaly určité fáze svých osudů. Dále hovořila o pátrání, jak příběh žije dál v rodinách. Zjistila, že řada z těch, kdo dorazili do kibucu, nežili minulostí a nevyprávěli o sobě, naopak hleděli kupředu, jejich děti se neptaly; ve školách probíhaly jen obecné pietní akce, ne jmenovité; dnes naopak, dětem jsou říkány jmenovité příběhy, např. ve 14 letech jezdí do Osvětimi.

V Československu zůstalo jen 5 dětí, ti ze západních armád, podobně se o tom moc nemluvalo!

Po té přednášející přečetla z knihy několik osudů.

J. Matyášová chtěla na závěr uést ukázkou z filmu kameramanky Nataša Dudinskí *Na sever*. Oproti jiným podobným filmům chtěla autorka méně příběhů, ale aby šel film více do hloubky, vybrala si tři příběhy, využila deníky Hanky (má jich celkem deset). Hanka dokázala nejlépe pojmenovat situaci, jak na ni působí, oproti Anně Frankové ona sama nežila v tak velkém nebezpečí (dalo by se říci, že žila v závětrří) – a právě píše, jak si zvyká, jak se jí žije, ale naopak má čím dál méně kontaktů z domova, zjišťuje z dopisů, jak se dom žije hůře a hůře. Některé z dětí dostávají poslední dopisy v roce 1942, nebo např. informace, jak jim umírají příbuzní; Hanka neúspěšně spáchala sebevraždu. V denících je vnitřní boj a složitý vývoj, byla studijní tip, chtěla na vysokou – připadala si odstrčená, určená pro práci, věřila, že to třeba jednou vyjde. Rodina deník nečetla, protože je psán česky, když se o jeho obsahu dozvěděli, nebyl to pro ně šok, ale byli překvapeni.

Z videoukázka – z deníku bylo patrné Hančino přemítání: *chci utéci – Ale kam?*

O filmu viz např.: <http://www.lidovky.cz/snimek-na-sever-vypravi-malo-znamy-pribeh-o-zachrane-80-zidovskych-deti-na-namet-redactory-ln-g9z->

[/kultura.aspx?c=A160418_081907](#) In kultura ELE, nebo <http://www.csfd.cz/film/390249-na-sever/prehled/> (pozn. PM).

Na úplný závěr J. Matyášová přiblížila akci *Parník* z roku 1940. Tehdy se na cestu z Vídně do Palestiny vydala skupina Židů na říčním parníku. Plavbu organizovali nacisté s cílem sebrat Židům peníze a „naštvat“ Brity – dovézt jim Židy do Palestiny.

Plavby se účastnil i Karel Brandýs v cca 33 letech, pocházel z vesnice u Jihlavy, zaplatil a jel v květnu 1940, z Brna spolu s ním odjelo do Vídně zhruba 700 československých občanů. Nalodili se, kapacita lodi byla ale 250 lidí – takže si představíme, jak asi vše vypadalo, navíc máme ilustrace z jeho deníku. Parník plul směrem k Černému moři, postupně narůstaly problémy. Např. v Řecku je nikdo nechtěl přijmout, říkali, jste německá loď, nebo jim prodali vodu za zvýšené poplatky.

V Řecku přisedli na několik dalších lodí, ale některé parníky ztroskotaly, lidé byli internováni např. v Itálii. Jako celek pluli dlouho, na lodi se konaly svatby, narodily se tam děti. Na konec posádka dostala zprávu, že za pomoc uprchlíkům je minimální trest 5 let!

Před koncem cesty připlula pobřežní britská policie, informovala cestující, že musí přisednout na jinou dopravní loď *Patria*, vše se odehrávalo zhruba sto metrů od haifského přístavu. Jenže loď neplula ke břehu! Co bude?

Kolovaly fámy – skončí na Mauriciu? Tam je internační tábor! Panika panovala i mezi sionisty v Haifě – dohodli se, že se pokusí loď propašovat na loď bombu, poškodí ji, lidé budou vytaženi na břeh. Jenže loď se začala velice rychle potápět, rozlomila se a asi 350 uprchlíků se utopilo.

Existuje i záznam sionisty, dostal tam jednu bombu, nevybuchla, musel napodruhé. Je to paradox, Židé přečkali cestu a utopili se u břehů Palestiny.

Podle příběhu byl natočen dokumentární film od Pavla Štingla *Příběh trosečníků Patrie* (viz <http://www.csfd.cz/film/338788-pribeh-trosecniku-patrie/komentare/>) film byl v archívu ČT, ale v současnosti je nepřístupný - pozn. PM).

Jako druhý přednášející vystoupil Profesor PhDr. Miroslav Hroch, DrSc., dr.h.c. z Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy s přednáškou na téma *Národ jako specifický evropský fenomén*.

I když pan profesor sám navrhl název přednášky, začal slovy: Malinko jsem název upravil na *formování národů*.

Poznámka: během fundované přednášky páně profesorově jsem se asi dvakrát přistihl, že již přestávám sledovat tok informací, řečeno lidově, jsem mimo mísu. Ověřoval jsem si tento fakt i u některých kolegyní a kolegů. Měli prý podobný pocit. Omluvte, prosím, pokud bude v zápiscích výraznější významový skok od jedné myšlenky ke druhé.

Nicméně se zdá, že podstatu jsem pochopil, na závěr jsem se pana profesora přeptal, že pokud otázku vzniku národa chápu dobře, tak usilovnou proevropskou výchovou skutečně můžeme vychovat mladé Evropany, ve smyslu z nich vychovat nový národ. Pan profesor odpověděl, že ano.

Přednášející začal řečnickou otázkou, co je to *specificky evropské*?

A hned začal hledat odpověď

- začátek hledejme v antice;
- dále si uvědomme západoevropský fenomén – tedy městské obce svobodných lidí, které se samy spravují – princip, který jinde nenalezneme;
- pokračujeme zámořskými výboji – jenom Evropané ho využili k budování kolonií;
- dále přichází renesance a humanismus. Tím se vracíme k antice, jedná se o jednu z věcí, které chybí islámu;
- reformace, nemá obdobu, zase jen západ a střed, vytvoření pluralitní společnosti, důležité: národní jazyk a knihtisk;
- v 17. a 18. století člověk může (a má) zlepšovat podmínky na zemi – revoluce mající vizi změny;
- aplikovaná věda za účelem zlepšit podmínky pro život;
- parlamentarismus, sekularizace, osvícenství – které narušuje monopol;
- specifikum je: evropské dějiny jsou dějinami válek – ne že se jen ničí hodnoty, naopak, budují se nové, proměňují se způsoby komunikace;
- úsilí o inovaci, neustále se mění např. umělecké slohy (mimo Evropu jinak, tam je ortodoxie, snaha napodobovat staré zvyky);
- přijde kapitalismus (i když zde spory, zda je jen evropským);
- národ jako myšlenka sama o sobě.

Druhá otázka: Jak to, že dnes je všude nacionalismus? Respektive že existuje globalizovaný nacionalismus?

Dochází k matení pojmům – národ x nacionalismus. Je potřeba začít s termíny: Národ – já si myslím (říkal pan profesor) – je velká sociální skupina spojená různými vztahy (jazyk, kultura atd.) Každý ze vztahů může být nagrazen jiným). Dále občanství – pospolitost rovných občanů, společenství se společným osudem. Sebeuvědomění a identita s národem. Ale v každodennosti je národ spontánně: a) objektivně existující velká skupina lidí, komunikují spolu, mající své zájmy (nebo mající ten dojem) – vazby se utvářeli v 18. a 19. stol.; b) abstraktní pospolitost – idea stvořená v hlavách učenců, bez ohledu na sociální rozdělení, dílčí zájmy, národ má harmonizující funkci, hlavní hodnotou je sama podstata, že jsou národ .

Dnes jedna z hodnot národa už není kulturní, ale mocenská – vládnout si, teze konstruktivistická: národ je umělou konstrukcí, kterou si vymysleli politikové, aby se zmocnili moci – z tohoto ohledu vznikl termín nacionalismus. Termín nacionalismus se používá v různých rovinách; je to novotvar, nejdříve měl hodnotovou konotaci – egoismus, impuls ke konfliktům; po II. světové válce je snaha o neutrální náplň ve smyslu uvědomění se, neboli národní identita; ale např. v americké literatuře je negativní pojem, pozitivní je patriotismus.

Další náplní pojmu *nacionalismus* – je oddanost, lepší je anglický termín *nationalism*.

Specifický problém, byl exportován do zahraničí (mimo Evropu), ale s rozdílnou historií, podmínkami.

Kde jsou základy národa jako ideje?

V latinském *natio*, v různých zemích se různě chápe, v Uhrách, Polsku se chápe jako společnost vyvolených (šlechty), např. v Uhrách má uherský národ latinský jazyk. Anglické *national* se objevuje jako celé skupiny, asi v období válek se Španěly, nebo ve válkách s puritány. Pojímá všechny obyvatele státu.

Druhý pól německý a český termín – společná kultura, jazyk a minulost – státnost není podmínkou.

Např. v Číně termín do druhé poloviny 20. století neexistoval, v Evropě to bylo podobně ve finštině.

Jedinec je na konci 17. stol. a v 18. století vytrhován, narušuje se tradiční výroba, zpochybňuje se legitimita, společnost je prostupována peněžními vztahy, pocitem vykořenění – hledají se nové jistoty! Ovlivněno tradicemi, humanismus a osvícenství.

Musíme si uvědomit jednoduchou myšlenku: každý člověk má někam patřit. Vliv mají tržní vztahy, školní docházka – účastníci se dozvídají, že někam patří, objevuje se slovo *vlast*, zodpovědnost vlastence za zemi, kde žije.

Jak nazvat lásku k vlasti? Vztah k zemi? Vzniká pojem národ. Vytváří se identita s národem - zavazuje jedince, aby se obětoval pro národ.

Moderní národ se rodí z krize předchozí společnosti, zároveň se vytváří státní národ (obhazuje se kontinua od středověku), stát poskytuje ochranu, na stranu druhou potřebuje solidaritu od občana.

Druhou cestou je cesta přes výchozí etnickou skupinu, která žije na území multietnické říše, takovou je asimilační síla Španělska, Velké Británie.

Mimoevropské národy se liší v několikerém smyslu, především nemají historické kořeny a rozměr (až na pár výjimek, např. v Asii), vznikají v důsledku dekolonizace. Nezrodili se v době boje o modernizaci, ale bojují o moc, chybí tam představa hrdosti, chybí závazek práce pro národ.

Evropský národ 19. století je spojen i s urbanizací, s pokrokem (vznikem národa se realizuje pokrok). Platí to ale i dnes?

Z národního zájmu se stal politický slogan, který byl zkompromitován od doby II. svět. války, kdy došlo k rozkladu historické pospolitosti, například jazyk ztratil funkci symbolu, a o úspěších národa rozhodují masová média. Identita s národem je zkorodována, získala redukovanou podobou, síla se projevuje v krizových situacích, jakými bylo spojení Německa, nebo jakými byly a jsou ekonomické, nebo migrační krize. Samostatnou kapitolou jsou sportovní fanoušci.

V diskuzi padla otázka – Co Francie? Francouz je ten, kdo má francouzské občanství?

Z principu člověk patří tam, kde se narodil – to je starý revoluční princip. tedy správně, kdo se narodil ve Francii, je Francouz. V Německu je Němcem ten, kdo má německé rodiče. Problémem vždy bylo přijmout ty, kdo nemají německé občanství. Ale dnes – musí se prokázat, znalost německé kultury, jazyka, historie.

Otázka na český národ.

Typologicky – jsme malý národ z etnické pospolitosti, o národní existenci se muselo bojovat, vždy přetrvávala představa vnějšího ohrožení, možná i proto docházelo k ocenění vzdělání a vzdělanosti, dále tu byl „tah“ na sociální vzestup – aby se ze syna stalo něco lepšího (u velkých národů nevádí pokračování otec švec, syn švec; toto schéma platí do poloviny 20. stol.), byl tu kult lidu a lidové kultury – která je zároveň národní. Ale přesto mají Češi. Naše národní hnutí nastupuje ve stejné době jako u velkých národů – kde všichni mají vládnoucí třídu (vysocí úředníci v Norsku, Irsku), ale u nás začíná u lidu; naše hnutí je jedno z mála (možná jediné), které navazuje na tištěnou literaturu ze 16. století, v barokní literatuře chybí ve velkém světská literatura. Mezi ostatními národními hnutími nemáme národní šlechtu, ale silné historické povědomí, bylo nač navazovat – přemyslovský stát a husitství (například Slovinci a Finové neměli na co navazovat) – to je naše výhoda!

Dotaz k upřesnění - Co Němci? Co se stalo s Němci, když Merkelová hovoří o multikulturalismu?

Na otázku odpověděl pan profesor otázkou: Co to je multikulturalismus? Je to evicový pojem, všichni jsme bratři. Víme toho málo o Německu, například v listopadu Němci ukazovali běžence chudáky (ženy, děti), kdežto naše televize mladé muže, kde je pravda?

Další dotaz: Co sjednocení Evropy?

Přednášející opět dotaz rozšířil: Co to je? Myšlenka sjednocení Evropy je stará, ale jeden stát je nesmysl, Máme paralely v minulosti? Ano, například Napoleona, kdyby nenapdla Rusko, měl by sjednocenou Evropu, on skutečně všude zaváděl francouzskou kulturu. Podobně uvažoval Hitler!

Z toho vyplývá, že Evropa se sjednotí silou. Sila musí zvítězit nad lokálními zájmy elit. Ale nemysleme si, Evropa je sjednocená, vše je propojeno. Otázkou dneška je integrace, posilování moci Bruselu až do té míry, že vzniká kolektivní diktátor.

Poslední otázka byla věnována myšlence československého národa.

Existuje řada národních projektů, které se nevydařily. Podle přesvědčení mnoha vzdělanců: Lze konstruovat národ? To ukáže až další vývoj.

Tato problematika začíná už za Jungmanna. Byla tu sice společná myšlenka Čechů a části Slováků (většině to asi bylo fuk), ale zároveň existovala jiná historická identita – ta se prosadila později. Někteří byli proti již v počátku, například Hlinkovi katolíci (evangelíci). Ukázalo se, že břímě historie bylo natolik silné, že Slováci jsou samostatným národem. Kdežto Češi byli stále Čechoslováci. Nelze vydupat si národ. Násilnější to bylo v případě jugoslavismu (ilyrismu).

Jak je tedy patrné, národ si vydupat nemůžeme, ale vychovat ano.

K NĚKTERÝM DALŠÍM ČINNOSTEM PODROBNĚJI

KAREL IV. OČIMA ODBORNÍKŮ

aneb přednášky pro pracovníky cestovního ruchu a pro učitele pořádané agenturou Help Tour/ Magni ve dnech 11. - 12. února 2016

Vzhledem k tomu, že se před 700 lety narodil Karel IV. a před 670 lety získal po svém otci Janu Lucemburském nárok na český trůn, je celý rok 2016 co slavit. Agentura Help Tour/ Magni se ujala tohoto výročí poctivě a včas – nabídla totiž při volných kapacitách přednáškové místnosti účast na svém vzdělávacím programu za symbolickou cenu 490,-Kč učitelům dějepisu (posluchači z oblasti cestovního ruchu si zaplatili několik tisíc).

Učitelé, kteří se přednášek zúčastnili, nelitovali, protože, kde by jinak mohli dostat tolik informací od špičkových historiků tak kvalitně a v tak krátké době.

Mgr. Martin Nodl, Ph. D., z Filozofického ústavu AV (Centrum medievalistických studií), velmi barvitě popsal dobu před nástupem Karla IV. a hlavní události z jeho života. Bez zajímavosti jistě není, jak se Karel snažil usilovně napravit neuspořádané finanční a majetkové záležitosti v Českém království (prodeje, zástavy) po smrti svého otce Jana, a že jeho synové Václav a Zikmund zase začali královské majetky zastavovat. Opomenuty nebyly ani informace týkající se zemí Koruny české, ve kterých bylo České království jádrem, jehož význam se ještě zvýšil založením univerzity, Univerzity Karlovy.

Docent PhDr. Petr Hlaváček, Ph. D., se ve svých dvou příspěvcích zaměřil na přínos Karla IV. pro české země a pro Evropu, popsal nelehkou dobu, ve které musel král a císař žít a panovat, obhospodařovat nově nabytá území. Zdůraznil Karlův pocit odpovědnosti za svěřená území a jejich lid, jeho obětavost při plnění svých panovnických povinností, jeho upřímnou zbožnost. Pro nás, Čechy, je jistě zajímavé, že Karel, i po opakovaných žádostech svého obdivovatele, spisovatele a básníka, F. Petrarkey, odmítl přesídlit do Říma, který byl tehdy pro západní křesťanský svět místem nejdůležitějším. Nápad, propojit Dunaj s Labem, jehož cílem bylo propojení Severního a Černého moře (kvůli nedostatku financí ztroskotal), pocházel z jeho hlavy.

Kulturním odkazem Karla IV. se zabíral za doprovodu fotografické prezentace profesor PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D., prorektor pro tvůrčí činnost na UK. Při této příležitosti si posluchači zopakovali základní pojmy z oblasti dějin středověkého umění a rozšířili si je o konkrétní živé informace o malbě – př. Madona Zbraslavská, o výstavbě kostelů – př. katedrála sv. Víta, Emauzy, o zakládání hradů, o Karlově zálibě ve sbírání ostatků a o umělecké činnosti s nimi spojené. Karel IV. se své role všestranného zakladatele zhostil na výbornou, není mnoho míst v Praze, v Čechách, ve střední Evropě, která by neovlivnil.

Posledním referujícím byl docent PhDr. Petr Kubín, Ph. D., Th. D., z Teologické fakulty UK, který se zabýval středověkou zbožností a úlohou

církve v životě každého člověka, nejen panovníka, důležitostí založení pražského arcibiskupství. Stručně charakterizoval pražské arcibiskupy 14. století – Arnošta z Pardubic, Jana Očka z Vlašimi a Jana z Jenštejna.

Lze těžko zaznamenat v krátkosti vše, co bylo během dvou přednáškových dnů řečeno, snad jsem přiblížila alespoň trochu obsah přednášek a erudované přednášející, které lze potkat nejen v odborných kruzích a na akademické půdě, ale se kterými se lze běžně setkat i ve veřejných sdělovacích prostředcích.

Díky agentuře Help tour/ Magni za toto přínosné setkání s historií.

Lada Boháčová, Gymnázium Nad Alejí, Praha 6

PIETNÍ AKCE U POMNÍKU BRATŘÍ ČAPKŮ NA NÁMĚSTÍ MÍRU

Praha – Vinohrady 13. května 2016

Na tradiční pietní akci, kterou organizuje Český svaz bojovníků za svobodu, bylo pozváno i několik významných hostů. Za Úřad městské části Praha 2 přišel z nedaleké budovy zastupitel pro oblast kultury a občanských aktivit Ing. Jaroslav Šolc, za Společnost bratří Čapků předseda JUDr. Pavel Vespalec a za pořadající ČSBS předseda místní organizace plukovník v záloze Emil Šneberk, kteří měli krátké proslovy. Dále se akce účastnili zástupci Armády ČR, Městské policie Praha a Policie ČR, Sokola, ASUD, Masarykovy společnosti a Divadla Na Vinohradech.

Všechny přítomné přivítala členka ČSBS a ředitelka ZŠ Na Smetance PaedDr. Hana Vítová. Mezi účastníky přišlo i mnoho žáků ze základních škol Na Smetance a Vratislavova z Prahy 2 a ze ZŠ Karla Čapka z Prahy 10.

Pan radní Šolc připomněl význam náměstí jako důležité kulturní plochy Prahy 2 a zároveň aktivity městské části, především nově vytvořené sady Bratří Čapků, které se nacházejí v těsné blízkosti jiných dvou sadů, pojmenovaných po obdobných osobnostech naší literatury, sice Bezručovy sady a sady Svatopluka Čecha.

Předseda SBČ Vespalec připustil, že bratři Čapkové nebyli až tolik věřící, přesto se Karel ve chvíli nejtěžší k Bohu dovolával. A přečetl úryvek z Modlitby tohoto večera (Lidové noviny 22. září 1939):

„Bože, který jsi stvořil tuto krásnou zemi, Ty vidíš naši bolest a zklamání; Tobě nemusíme říkat, jak nám je a jak jsou skloněny naše hlavy. Ne hanbou; my se nemáme zač stydět, i když nás osud bije prutem železným. Ne, my jsme byli poraženi; ne, my jsme projevíli málo odvahy. Náš národ neztratil nic ze své cti; ztratil jen kus svého těla. Jsme jako člověk, kterého zachytilo ozubené soukolí: už s první a nejhroznější bolestí cítí, že žije. Náš národ žije a právě v té přesilné bolesti cítíme, jak přesilně, jak hluboce žije.“

Dále pokračoval citací proslovu Jana Masaryka v květnu roku 1946 v Malých Svatoňovicích:

„Zemřel Čapek o Vánocích 1938? Ne. Čapek padl o Vánocích 1938. Čapek byl nejcitlivějším z citlivých a jeho veliká, radující se, varující a provokující duše obývala křehkou tělesnou schránku, která nemohla unést ty statisíce tun hrůzy. To, co tak nerad předvídal, se vyplnilo. Čapek šel ihned na frontu. Neodvolal, neznal kompromisu ve svatých věcech a bil se – nezemřel – padl na frontě pravdy.“

Pan předseda ještě připomněl Masarykova slova o zesnulém spisovateli, že „*neunesl statisíce tun hrůzy.*“

Třetím, kdo přistoupil k mikrofonu, byl plk. Šneberk. Vedle osudu bratří Čapků také připomněl osud mnoha českých vlastenců za nacistické nadvlády, neboť akce pokračovala položením věnců v domě číslo 34/ 7 v ulici Anny Letenské, kde Gestapo zatklo obyvatele domu, členy PVVZ.

Žáci ze základních škol na Praze 2 zazpívali několik písní.

Sbor ze ZŠ Vratislavova si připravil málo známou legionářskou píseň „*Masaryk nás svolává*“, ve které se zpívá o kulometné rotě u Zborova. Když pietní akce skončila, proběhlo se nečekané setkání. Ke čtvrtákům přišel starý voják v uniformě čs. letectva a se slzami v očích dětem sdělil, že píseň byla moc krásná, protože děti zpívaly o jeho otci. Sáhl do náprsní kapsy a vyndal nažloutlou fotografii. Jeho otec bojoval jako kulometčík u Zborova!

Pavel Martinovský, ZŠ Vratislavova

Odkaz k celému textu Karla Čapka:

<http://www.vojsko.net/index.php/armady/146-historicke-novinove-clanky/2884-modlitba-tohoto-vecera-22-9-1938>

Odkaz na diskuzní pořad *historie.cs* o Čapkovi v ČT:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/213452801400034-bozi-muka-karla-capka-tragedie-podzimu-1938/video/>

Odkaz na pamětní desku:

<http://www.vets.estranky.cz/clanky/vpm-hlavni-mesto-praha/Vojenska-pietni-mista-v-Praze-2.html>

SOČ 2016

Ve dnech 17. až 19. června proběhl 38. ročník Celostátní přehlídky středoškolské odborné činnosti v Hradci Králové, organizátorem se stala SPŠ, SOŠ A SOU Hradec Králové v čele s ředitelem PaedDr. Pavlem Jankovským. Soutěžilo se opět v 18 oborech, účastnilo se 300 studentů.

Ústřední komise SOČ a předsedové jednotlivých porot se sešli stejně jako v minulých letech už ve středu, druhý den přijížděli porotci, kteří si mohli ještě tento den prohlédnout s průvodcem bývalé pevnostní město Hradec Králové. Prohlídka byla živá a hodně zajímavá. Viděli jsme nejen staré pevnostní město, ale hlavně moderní stavby z počátku 20. století, kdy se podařilo starostovi města p. Ulrichovi prosadit ucelenou výstavbu za hradbami města, na které se podílel hlavně architekt J. Gočár a J. Kotěra. Večerní

setkání porotců proběhlo v aule školy. Hráló příjemné jazzové trio a mohli jsme si popovídat s kolegy, které jsme rok neviděli.

Během pátku porotci ještě pročítali práce a připravovali si hodnocení. Práce prošly už okresními a krajskými koly. Letošní témata z historie baly mnohem pestřejší než v minulých letech. Někteří odvážlivci si vybrali témata i za starší doby např. práce „Čarodějnický proces ve Vítkově“. K netradičním tématům patřila i práce s názvem Prostituce v Českých Budějovicích na počátku 20. století. Nejvíce se objevovala témata z 20. století. Rozdíly mezi jednotlivými pracemi byly hodně velké, jak rozsahem, tak úrovní. Dost mě potěšilo, když jsem objevovala i jména studentů, kteří zde byli minulý i předminulý rok.

Slavnostní zahájení proběhlo ve společenském sále Adalbertina v centru města. Po zaznění naší hymny k nám promluvil PaeDr. Pavel Janovský. Poté vystoupili další zástupci např. náměstek ministryně školství p. Fidrluc, primátor Hradce Králové MUDr. Z. Fink, nezapomenutelný prof. RNDr. František Vyskočil a další osobnosti – všichni přáli soutěžícím hodně štěstí. Na závěr klasicky vystoupil PaeDr. Milan Škrabal, který pronesl očekávanou větu, že SOČ je oficiálně zahájena.

Sobotní den byl nejnáročnější jak pro porotce, tak pro studenty. Předsedou komise historie zůstal prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc, členové byli Mgr. Jiří Mihola Ph.D., PhDr. Jan Prostředník, Ph.D., Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D. a Mgr. Ludmila Bursíková. Studenti si poctivě a zajímavě připravili prezentace. Každý z porotců měl možnost se ptát, popřípadě poradit, co by bylo dobré ještě s prací udělat.

Z prací porotce nejvíce zaujaly dvě práce. Štěpánka Grunová si vybrala „Městečko Hostěradice a jeho obyvatelé ve světle obecních účtů a gruntovních knih ve 2. polovině 17. století a 1. polovině 18. století“. I když název navozuje atmosféru suché vědy, opak byl pravdou. Práce byla na vysoké úrovni, psaná živě a zajímavě. Klobouk dolů. Druhou prací bylo „Z historie židovského osídlení v Jičíně v letech 1900-1948“ od Anny Sedláčkové. Skvělá práce, studentka na tomto tématu pracuje už několikátý rok. V minulém roce získala 4. místo. Tato práce si také odnesla Cenu ASUD a celkové vítězství v SOČ v oboru historie. Třetí místo získala práce R. Lázny „Dům U Anděla Strážce v Prostějově“. Student se zabýval historií domu, ve kterém žila a dosud žije se svými rodiči. Příjemné bylo i zjištění, že řada prací projde tiskem.

Po ukončení obhajob klasicky bylo možné prohlédnout si v hlavní hale postery ostatních oborů.

Večer (teď už ve větší pohodě než včera) se mnozí – porotci i studenti – vydali do ulic, neboť zde probíhal Open air nazvaný Divadla evropských regionů. Vedle toho byly připraveny večerní procházky městem s průvodce. Každý si mohl najít, co se mu líbí. Město mělo krásnou atmosféru.

Nedělní dopolední program pro studenty i porotce byl velmi bohatý – odborné exkurze na různá pracoviště nebo výlety do okolí, každý si mohl vybrat podle svého zájmu.

Po obědě se všichni sešli v Adalbertinu, kde už byli mnozí napjati, jak vlastně dopadli. Většina se vzpomněla na úvodní proslovy významných osobností, kde se opakovaně objevovala myšlenka, že zvítězit nemohou všichni. Vedle umístění dostávali studenti také ceny. V oboru historie Byla Cena Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, Cena památníku Tereziín a Cena ASUD.

Většina odjížděla spokojená, protože ty tři dny stály zato.

Ráda bych na závěr opětně chtěla poděkovat p. Fatkové, která je duší celé SOČ.

Ludmila Bursíková

ZPRÁVA O XXIX. ROČNÍKU LETNÍ ŠKOLY HISTORIE

Stejně jako v předchozích letech i v tomto roce asi pro stovku učitelů dějepisu začaly prázdniny tím, že usedli do lavic ve Velké aule FF UK na náměstí Jana Palacha. Zde se ve dnech 1. až 5. července 2016 konala už podevĕtadvacáté Letní škola historie, kterou pořádá Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství při Pedagogické fakultě UK. Zásahu na tom, že se z Letní školy historie stala nejdéle nepřetržitě trvající akce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a že se brzy dočkáme jejího jubilejního třicátého ročníku, mají obě hlavní organizátorky, PhDr. Jana Kohnová, Ph.D., a Mgr. Barbora Holubová. Poděkování patří i jejich spolupracovnícím a spolupracovnícům z výše uvedeného ústavu. Díky všem měla letní škola jako vždy nejen zajímavý program, ale i perfektně zajištěný průběh.

Na programu letní školy byly jak přednášky vztahující se k řadě významných výročí letošního roku, tak aktuální témata týkající se současného světa i otázky z didaktiky dějepisu. Po slavnostním zahájení, ve kterém přítomné učitele srdečně pozdravili odstupující děkanka Pedagogické fakulty UK prof. dr. Radka Wildová a nastupující děkan prof. dr. Michal Nedělka, byla první přednáška věnována učitelské profesi. Doc. PhDr. Jiří Kořa z Katedry pedagogiky FF UK se ve svém vystoupení zaměřil na problematiku profesionalizace učitelského stavu v kontextu dějin školství.

Další přednášky prvního dne se vztahovaly k sedmistému výročí narození Karla IV. Prof. PhDr. Petr Čornej, Dr.Sc., ve své přednášce pod názvem *Karel IV. Profil osobnosti* sledoval Karlův životní příběh v dobových souvislostech, a tak fakta zbavoval nánosu pozdější tradice. Během hodiny a čtvrt jsme prošli všemi etapami života Karla IV. jako člověka i velkého panovníka a uvĕdomili si, že historické události vytvářeli skuteční lidé z masa a kostí. Vystoupení profesora Čorneje pro nás bylo hlubokým zážitkem a zároveň nám dalo i návod, jak se v hodinách dějepisu zabývat činy významných osobností.

Prof. dr. et ing. Petr Fajt, Ph.D., ke Karlovu výročí přistoupil jako kunsthistorik a svou přednášku nazval *Dlouhý stín císaře Karla IV. – k recepci lucemburské umĕlecké prezentace*. Nejprve nás docent Fajt upozornil na to, že

v německém prostředí je Karel IV. hodnocen a vnímán jinak než u nás. Dále se už věnoval Karlovu zájmu o relikvie, jeho vztahu k Norimberku a umělcům, kteří v tomto městě pro něj pracovali. Svůj výklad doprovázel docent Fajt prezentací uměleckých děl z německého území. Tím byla pro nás jeho přednáška zajímavá a objevná.

Pro laickou veřejnost zůstávají ve stínu velkého výročí narození Karla IV. další historická výročí připadající na letošní rok. Ale ne pro historiky a učitele dějepisu. Ještě v pondělí prvního dne jsme si přednáškou doc. PhDr. Jiřího Pernese, Ph.D., připomněli, že 21. listopadu tohoto roku to bude sto let, co zemřel císař František Josef I. I když se docent Pernes v posledních letech jako pracovník Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR věnuje především událostem nedávno minulým, tak z jeho vystoupení bylo zřejmé, že jeho životním tématem jsou Habsburkové a české dějiny 19. století.

Druhý den byly na pořadu dvě přednášky zaměřené na aktuální otázky týkající se islámu a vztahu mezi křesťanstvím, židovstvím a islámem. PhDr. Bronislav Ostřanský, Ph.D., z Orientálního ústavu AV ČR jako fundovaný odborník vyvrátil řadu omylů a nesmyslů, které o islámu v současné době šíří politici a média. Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc., se věnoval podstatě sporů mezi Židy, křesťany a muslimy i historii jejich vzájemných vztahů. Náboženství se týkala i další přednáška.

Mgr. et Mgr. Marek Vácha, Ph.D., s přednáškou *Úvodem do Nového zákona* navázal na své loňské vystoupení. I tentokrát nás Mgr. Vácha zaujal tím, jak laikům, často i ateistům, dokáže objasnit teologické otázky. K výročí letošního roku jsme se druhý den vrátili přednáškou PhDr. Evy Doležalové, Ph.D., z Historického ústavu AV ČR. Jeronýma Pražského, od jehož smrti uplynulo šest set let, nám představila jako intelektuála evropského významu a zároveň sledovala jeho bouřlivý životní příběh.

Program dalšího dne byl ve znamení výročí vzniku USA. Přednáška Mgr. Jany Sehnákové z Fakulty sociálních věd UK pod názvem *Otcové zakladatelé – budování efektivní vlády a nového národa* obsahovala přehled základní faktografie. Doslova strhující bylo vystoupení doc. Mgr. Markéty Křížové, Ph.D., z FF UK na téma *Původní obyvatelé USA: snahy o řešení indiánské otázky*. Paní docentka je nejen vynikající odbornicí, ale také přednášející, která si dokáže posluchače získat svým zaujetím a nadšením. Totéž lze říci v mužském rodě o prof. PhDr. Josefu Opatrném, CSc., který je vedoucím Střediska iberu-amerických studií FF UK. Také jeho přednáška o válce Severu proti Jihu byla poutavá a plná zajímavých momentů. Na závěr „amerického dne“ vystoupila prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc., jejíž přednáška o historii a současnosti volby amerického prezidenta nás přivedla zpátky k aktuálním problémům i otázkám směřujícím do budoucnosti.

Dopolední program čtvrtého dne byl věnován didaktice dějepisu. Paedr. František Parkan z Ped. fak. UK se z ohlášených dvou témat věnoval pouze jednomu, a to tvorbě testových úloh. Obsah jeho přednášky byl pro nás opakováním toho, co známe a co běžně v praxi děláme. Zajímavé byly jeho

osobní zkušenosti s testováním při přijímacích zkouškách a rady, na co si dát při tvorbě testových úloh pozor.

PhDr. Kamil Štěpánek, CSc., z Pedagogické fakulty MU nám podal pečlivě zpracovaný přehled děl historické beletrie, filmů i televizních pořadů inspirovaných osobností Karla IV. Jeho výklad byl spojen s prezentací obsahující údaje o dílech, která je možné ve výuce využít. Pro náhlé onemocnění PhDr. Pavla Běliny, CSC., byla jeho přednáška ke 150. výročí války roku 1866 nahrazena další přednáškou na didaktické téma. Mgr. Hnilica, PH.D., vedoucí Katedry historie a didaktiky dějepisu z PedF. UK, nám dal náměty, jak spojit poznávání krajiny s výukou dějepisu. Poslední přednáška čtvrtého dne i celé letošní LŠ nás zavedla do alžbětínské Anglie, a tak jsme si připomněli i velké Shakespearovo výročí.

Prof. PhDr. Vít Vlnas, Ph.D., který přednáší na PedF i FF UK, svým řečnický promyšleným výkladem a precizně připravenou prezentací navodil obraz doby královny Alžběty a přitom i charakterizoval její osobnost, probral její život osobní a zhodnotil vládu. Přednáška pana profesora Vlnase byla vynikajícím závěrem skvělého programu dvacátého devátého ročníku LŠH. Je obdivuhodné, jak se organizátorkám podařilo získat pro vystoupení na letní škole naše přední historiky. Pro nás učitele to byla jedinečná příležitost setkat se s nejlepšími odborníky na všechna témata, která byla na pořadu letošní LŠ.

Poslední přednáškou ale ještě letní škola neskončila. Pátý den pokračovala exkurzemi. Dopoledne byla na programu komentovaná prohlídka výstavy *Císař Karel IV. 1316 – 2016* ve Valdštejnské jízdárně. Ti, kteří vydrželi až do odpoledne, mohli navštívit expozice Národního technického muzea. Na závěr ještě musím dodat, že i letos jsme si mohli podle času a fyzických sil vybrat z nabídky procházek Prahou pod vedením PhDr. Evy Havlovcové a že i tentokrát se pravidelní účastníci i někteří nováčci sešli při společenském večeru. V příjemném prostředí Literární kavárny v Řetězové ulici jsme se nad sklenkou vína opět shodli na tom, že **Letní škola historie je pro nás tím nejhezčím začátkem prázdnin** a že se už těšíme na jubilejní třicátý ročník.

Lenka Dvořáková

LETNÍ ŠKOLA PAMÁTKOVÉ EDUKACE PRO PEDAGOGY

Kuks, srpen 2016

Jak lze nahlížet na památkový objekt?

Je možné spolupracovat s památkáři?

A lze se připravit na školní exkurzi s žáky?

A kam vlastně jet?

Tyto otázky jsem si kladla před odjezdem na letní seminář v Kuksu. Již jsem se v loňském roce zúčastnila kursu v Ostravě, v dolu Michal. Tam mě to velmi nadchlo.

Na konci letních prázdnin proběhla Letní škola památkové edukace pro pedagogy v Kuksu. Mezi 22. – 24. srpnem 2016 patřil areál nově zrekonstruovaného barokního hospitalu učitelům, ale také pracovníkům památkové péče, pracovníkům galerií a dalším spřízněným duším. A proč se přes třicet účastníků sjelo právě do tohoto východočeského místa? Protože je čekaly téměř tři dny plné zajímavého programu, který organizoval Národní památkový ústav ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UK v Praze. Na programu byly body, které nesly lákavé názvy:

„Okolo jablka; Sníst, anebo zasadit?; Rozcvička všemi smysly; Hudba léčí; K jádru jablka; Řesti i neřesti.“

Nechyběla prohlídka areálu, které se ujal profesor Vít Vlnas a seznámil nás s osobností hraběte Šporka a umělců, kteří na jeho objednávku v Kuksu tvořili. Podle slov pana profesora hrabě Špork sochařskou výzdobu příliš nepreferoval, přitom právě barokní sochařská výzdoba Kuksu je to, kvůli čemu sem většina návštěvníků míří. Prohlídka soch ze ctností a neřestí nám připravila půdu na další část programu, kdy jsme zabrousili na půdu výtvarného umění, hudby, ale také divadla. Každá skupina měla svého lektora a pod jeho vedením pracovala na zadaném úkolu. Přes počáteční obavy se všichni zapojili a našli v sobě uměleckého ducha. Zajímavé bylo tvořit podle soch ctností a neřestí jen motiv jedné vlastnosti a vyzkoušet si různé výtvarné techniky. I ostatní tvorba byla zajímavá. Výsledky našich snažení jsme prezentovali večer.

Poslední den jsme se všichni vydali do několik kilometrů vzdáleného Betléma, kam nás opět doprovázel profesor Vít Vlnas. V Kuksu se mi moc líbilo, bylo skvělé v takovém objektu bydlet, cítit atmosféru tohoto krásného místa, inspirovat se jeho geniem loci. Už se těším na další seminář Národního památkového ústavu. A také na exkurzi, kterou sem plánuji se svými studenty.

Martina Jurčeková

LETNÍ ŠKOLA SDRUŽENÍ POST BELLUM

Oucmanice 21. - 24. srpna 2016

Mnozí z vás jistě znají společnost *Paměť národa*, zejména učitelé z Prahy, přesto mi dovoluňte citovat ze stránek www.pametnaroda.cz: *Jde o rozsáhlou sbírku vzpomínek pamětníků, budovanou po celé Evropě jednotlivci, neziskovými organizacemi, školskými a vzdělávacími, státními a příspěvkovými institucemi, kteří chtějí své nahrávky, texty, fotografie a archivní dokumenty sdílet, porovnávat, vyhodnocovat a společně nad nimi diskutovat. Uchováваме a zpřístupňujeme sbírky vzpomínek pamětníků, kteří souhlasili, aby jejich svědectví posloužilo ke zkoumání moderních dějin a bylo veřejně přístupné.*

Paměť národa chce přehlednou a srozumitelnou formou zpřístupnit badatelům i široké veřejnosti individuální svědectví pamětníků významných dějinných událostí 20. století. V naší databázi uchováваме celé nahrávky, ukázky z nahrávek, fotografie, deníky, archivní dokumenty a mnoho dalšího.

Digitální pamětnický archiv Paměť národa vytvořily v roce 2008 tři české instituce: sdružení Post Bellum, Český rozhlas a Ústav pro studium totalitních režimů. Post Bellum je sdružení novinářů a historiků, které od roku 2001 buduje sbírku vzpomínek pamětníků, Český rozhlas je významnou mediální veřejnoprávní institucí a disponuje rozsáhlým zvukovým archivem a technikou, Ústav pro studium totalitních režimů je úřad zabývající se zkoumáním, analýzou a dokumentací totalitních režimů 20. století. Právě tyto tři smluvně vázané instituce vytvořily tým specialistů, který připravil a zprovoznil unikátní aplikaci, jež byla oficiálně spuštěna 28. října 2008.“

Na stránkách najdete přehledné kapitoly – Epoque, Kategorie, Seznam pamětníků aj. S *Paměť národa* souvisí projekt *Příběhy našich sousedů* - www.pribehynasichsousedu.cz: *Příběhy našich sousedů je vzdělávací projekt neziskové organizace Post Bellum pro žáky osmých a devátých tříd. Projekt je realizován na mnoha místech v České republice, vždy ve spolupráci s místní samosprávou, ti se za doprovodu svých učitelů a lidí s Post Bellum na několik měsíců stanou rozhlasovými nebo televizními dokumentaristy. Mají za úkol vyzpovídat pamětníka, natočit vzpomínky, digitalizovat fotografie, prozkoumat archivy a nakonec vytvořit rozhlasovou, televizní nebo psanou reportáž či dokument. Někteří podle příběhu kreslí komiks, jiní tvoří prezentaci pro spolužáky, další se vydají do Českého rozhlasu, kde jim redaktori pomohou sestříhat nahrávku do rozhlasové reportáže. Nakonec musí vystoupit před publikem a výsledky své práce představit veřejnosti a odborné porotě. Aby žáci ze středních škol nebyli ochuzeni, mohou se přihlásit do podobného projektu – *Příběhy 20. století* - www.pribeh20stoletu.cz, další ročník začíná 3.10. 2016.*

Příběhy 20. století se staly impulsem k řadě projektů, které realizuje sdružení Post Bellum: Udílení cen Paměti národa (živý přenos ČT a ČRo), aplikace Paměť národa pro mobilní telefony, výstavy, divadlo, film, knihy, komiks atd. Příběhy 20. století jsme začali vysílat 1. března 2013. Od 1. května 2006 do února 2012 jste je mohli poslouchat na vlnách Rádia Česka. K rozhlasovému cyklu byly doposud vydány tři knihy Kruté století, V komunismu jsme žít nechtěli a Ještě jsme ve válce. Každého, kdo může poskytnout zajímavé svědectví a vyprávět svůj životní příběh, prosíme, aby nám napsal na pribeh@rozhlas.cz nebo na adresu: ČRo Plus, Příběhy 20. století, Vinohradská 12, 120 99 Praha 2.

Mezi zajímavé odkazy patří i <http://www.myjsmetonevzdali.cz/>. *Vzdělávací portál My jsme to nevzdali je určen především pedagogické veřejnosti se zájem o výuku moderních dějin. Nachází se zde autentické nahrávky pamětníků, fotografie, komiksově zpracované příběhy, krátké animované filmy, rozhlasové dokumenty. Stáhnout si můžete i pracovní a metodické listy, které všechny tyto materiály využívají. Vše je přehledně členěno podle historických témat a kapitol.*

Příběhy 20. století můžete najít i v elektronické mapě v místech, kde se odehrávaly, a to v mobilní aplikaci pro chytré telefony Paměť národa www.mistapametinaroda.cz.

Tolik informace, které si můžete na webech přečíst. Společnost pro zájemce z řad učitelů ze základních i středních škol připravila ke konci prázdnin program nabitý informacemi a ukázkami úspěšných prací minulých let. Cílem bylo nejen seznámit učitele s možnostmi využití již existujících materiálů, ale také jim nabídnout pomoc a metodiku pro případnou samostatnou práci se žáky. Učitelé, kteří se podobných workshopů zúčastňují ve svém volnu a dobrovolně, bývají hraví nadšenci, a proto na řadu přišly živé obrazy a scénky, které se dají využít ve výuce, a také výlet k místům, kde se jeden z příběhů odehrál. Neméně zajímavá je i nabídka jednodenního programu se třídou s námětem kolektivizace, či samizdatu, podívejte se na stránky sami.

Martina Kalčíková, Brno

DOKUMENTY

ZPRÁVA O ČINNOSTI ASUD ZA ROK 2015

pro valnou hromadu ASUD 23. dubna 2016

Zpráva obsahuje přehled činnosti výboru ASUD a členů asociace od ledna do prosince roku 2015, tj. první funkční období výboru zvoleného na valné hromadě 11. dubna 2015. Úvod zprávy tvoří informace o členech, činnosti výboru v průběhu roku 2015, následuje přehled plnění úkolů asociace podle jejích stanov formulovaných ve čtyřech hlavních okruzích činnosti, jimiž jsou vzdělávání, výměna zkušeností a publikační činnost, zastupování zájmu výuky dějepisu směrem k úředním a řídicím institucím a dalším organizacím působícím v této oblasti a konečně působení směrem k zahraničí.

ÚVOD

V průběhu roku 2015 výbor pracoval ve stejném složení jako v roce 2014 (předseda Pavel Martinovský, jednatelka Ludmila Bursíková, pokladník Kateřina Dražanová, dále Jan Kvirenc, Libor Šmejda, Eva Zajícová, Martina Kalčíková a Martina Boldišová-Jurčeková). Pravidelné schůzky se konaly v sídle asociace ve Vratislavově ulici jednou měsíčně a jejich náplní bylo pokračování v činnostech vymezených předchozími zprávami. Mimořádné schůzky a jednání byly spojeny s organizováním seminářů, exkurzí, soutěží a přípravou metodických materiálů. Konkrétní činnosti jeho jednotlivých členů jsou uvedeny v dalších částech zprávy. Kromě běžné agendy se výbor věnoval přípravě a organizaci vzdělávacích akcí, kontakty s organizátory dalších akcí, MŠMT, fakultami a historiky, sborníku pro členy a kontaktům se zahraničními kolegy i asociacemi apod. Členové výboru se účastnili řady akcí pořádaných jinými organizátory.

Pokud se týká členstva, počet členů vzrostl o 5 členů, aktuální stav k 31. prosinci 2015 byl 219 členů. Jediné, co kazí radost členům výboru, je fakt, že ne všichni členové dodržují platební kázeň členských příspěvků.

Provozní náklady a honoráře pro lektory umožňují uhradit především účastnické poplatky ze seminářů. Více je obsaženo ve finanční zprávě ekonoma (v příloze Zprávy o činnosti). Podvojný účetnictví je vedeno v elektronické podobě v peněžním deníku a dále je vedena kniha faktur a pohledávek. Účetnictví spravuje pan Pavel Valenta.

Celkově lze říci, že při vzrůstajících požadavcích na běžnou školní práci u většiny členů výboru to vše bylo poměrně náročné, neboť oproti jiným profesním asociacím nemáme žádnou administrativní sílu, všichni členové výboru se v první řadě věnují svému učitelskému zaměstnání a činnost ve výboru ASUD chápou jako koníčka.

Adresa ASUD je i nadále Vratislavova 13 na Praze 2 – PSČ 128 00, internetové stránky www.asud.cz a e-mailové adresa: asudcr@seznam.cz.

PLNĚNÍ HLAVNÍCH ÚKOLŮ ASUD

1/ Přispívat k prohloubení odborného vzdělání členů

Vzhledem k velmi omezené a často i finančně velmi náročné nabídce odborného vzdělávání ze strany profesionálních institucí nebo firem, přispívá ASUD svým členům zejména zařazováním témat pro obohacení výuky - v rámci akreditovaného cyklu Vývoj české státnosti (č.j. MSMT-2111/2013-201-8 ze dne 11.1.2013) na seminářích v dubnu a v listopadu 2015.

Během jarního XXXVII. semináře (který se konal 11. dubna) jsme nejprve přivítali doc. PhDr. Ivanu Čornejovou, CSc. z Ústavu dějin Univerzity Karlovy a Archivu Univerzity Karlovy, která přednesla příspěvek na téma *Rekatolizace, jezuité a česká státnost v 16. – 18.století*. Jako druhý vystoupil Mgr. Dušan Foltýn z Pedagogické a Katolické fakulty Univerzity Karlovy a přednesl přednášku *Benediktini a zrod křesťanské střední Evropy aneb Pozapomenutí věrosvěsti Slovanů*. Po přednáškách byla pro účastníky semináře připravena exkurze do výjimečného prostoru na Praze 2. Jednalo se o návštěvu podzemního krytu Folimanka, který měl v 50. letech sloužit jako kryt v případě války.

Podzimní XXXIII. seminář (konaný 7. listopadu) začal prof. Mgr. Martin C. Putna, Dr. z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, český literární historik a kritik, překladatel, zpěvák, moderátor a pedagog s přednáškou a diskuzí na téma *Ruské a ukrajinské dějiny v evropském kontextu*. Po přednášce přišel do sálu H Národního muzea Mgr. Josef Šaur, Ph.D. z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, který působí jako odborný asistent Ústavu slavistiky a výkonný redaktor časopisu *Novaja rusistika* s příspěvkem *Říjen 1917 s ohledem na poznatky současného historického (světového) výzkumu*. Tradiční exkurze proběhla v budově Lužického semináře na Malé Straně. Byla spojená s promítáním krátkých filmů o Lužických Srbech, informacemi a prohlídkou Hórnikovy lužickosrbské knihovny a seznámením se Společnosti přátel Lužice. Program připravil kolega a člen ASUD Antonín Kříž.

Exkurze. I v roce 2015 byly uspořádány dvě historické exkurze, které připravily Ludmila Bursíková a Lenka Dvořáková. 28. exkurze v červnu zavedla účastníky na Teplicko. Při 29. říjnové exkurzi zavítali účastníci na Karlovarsko.

2/ Napomáhat výměně zkušenosti mezi učiteli, šíření dobrých nápadů a informací o možnostech různých aktivit - publikační činnosti, přípravou metodických materiálů.

V roce 2015 jsme připravili jedny Informační listy - č. 43, vydané díky finanční podpoře MŠMT. Kromě materiálů, jako jsou dokumenty, informace o činnosti ASUD, korespondenci, účast na akcích MŠMT apod., informace o literatuře, pomůckách, o mezinárodní spolupráci aj., jsme v nich zveřejnili řadu příspěvků našich členů o zkušenostech z výuky a také i mimořádně významné články nebo referáty týkající se současné problematiky našeho školství. Za články a informace je třeba poděkovat několika členům, kteří přispěli bez nároku na honorář.

3/ Napomáhat prosazování kvalitní výuky dějepisu ve vztahu k institucím a úřadům, které mají pro ni zajišťovat dobré podmínky

- Pokračování činnosti řady členů ASUD při přípravě, organizaci a hodnocení několika celostátních nebo mezinárodních aktivit – např. L. Bursíková zasedla v porotě Středoškolské odborné činnosti; již po třinácté byla za ASUD udělena vybrané práci Cena ASUD - diplom, knižní a finanční odměna.
- Pokračovala pravidelná účast na schůzích výboru Sdružení historiků. ASUD zastupuje L. Boháčová.
- Předseda ASUD pokračoval v činnosti odborné skupiny pro podporu oboru *Dějepis Národního ústavu pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků* (NUV).
- Výbor ASUD obdržel z Národního muzea děkovný dopis za účast v projektu *Dotkní se 20. století!*
- Členové ASUD opět podpořili svou účastí pokračování Letní školy historie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.
- Výbor ASUD zahájil úzkou spolupráci s NIDV, aby byl vyučujícím dějepisu a společenských věd snáze přístupný program přednášek a seminářů k letošnímu roku Mistra Jana Husa a do dalšího roku Karla IV.
- Začala spolupráce ASUD s ARPOK, což je nezisková vzdělávací organizace, která přináší do škol aktuální témata dneška. Byla navázána spolupráce s organizací Antikomplex.
- Zástupci výboru se účastnili pietní akce připomínající 72. výročí hrdinské smrti popravených v době heydrichiády a zároveň 4. výročí odhalení pamětní desky 294 obětem heydrichiády v Den památky obětí holocaustu. Akce proběhla v Národním památníku hrdinů heydrichiády v pravoslavném chrámu sv. Cyrila a Metoděje na Praze 2.

- Členové ASUD se účastnili několika konferencí a seminářů, ze kterých ostatním členům přinesli nové poznatky.
- M. Kalčíková se účastnila jednání Centropy ve Varšavě.
- Eva Zajícová vstoupila za ASUD do mezinárodního evropského projektu, ve kterém se srovnávají učebnice určené pro výuku dějin 20. století. Projekt se týká jak učebnic dějepisu, tak společenskovedních oborů.
- P. Martinovský jednal s náměstkyní ministra kultury PhDr. Annou Matouškovou o možné realizaci projektu pana Palatajka *Národní kronika*.
- Pokračovala spolupráce s organizacemi: Národní muzeum, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, PANT, Člověk v tísni, ÚSD AV, ÚSTR, SDaP, Společnost bratří Čapků, Památník Lidice a Památník Terezin, Židovské muzeum v Praze, Magni, Archeologie zla, Antikomplex, ARPOK, Český svaz bojovníků za svobodu, ANLET, Centrum občanského vzdělávání, EDUin, NIDV a NÚV, s univerzitami v Praze, Ústí nad Labem a v Ostravě.

4/ Zastupovat české učitele dějepisu v mezinárodní spolupráci

O spolupráci se zahraničím pojednává zpráva E. Zajícové:

I v roce 2015 pokračovala spolupráce s organizací EUROCLIO. Avšak nebyla nějak výrazná, spočívala ve spolupráci při tvorbě dotazníků.

Celkově lze říci, že se Euroclio profesionalizuje, snad aby se udrželo v narůstající konkurenci žadatelů o vzdělávací granty. Pro nás to znamená čím dál tím těžší přístup ke všem jeho akcím. Zatím jsme se účastnili přípravných prací většiny akcí, kde se o granty na mezinárodní úrovni žádalo, ovšem loni vyšel jediný – sice porovnání učebnic dějepisu a společenskovedních předmětů. Za ASUD pracuje v projektu Eva Zajícová.

Díky e-mailu přišlo i několik dotazníkových šetření dalších mezinárodních organizací.

V listopadu pořádali v Goethově institutu kolegové z Asociace učitelů Nj SGUN mezinárodní konferenci Evropa ve své rozmanitosti. Za ASUD se zúčastnila Eva Zajícová a Lada Boháčová. Hlavním tématem byla současná Evropa a její propojení s minulostí. Setkání se zúčastnilo několik našich europoslanců. Největším přínosem akce byla možnost setkat se a pohovořit spolu o problematice výuky.

Zpráva byla projednána a schválena členy výboru 8. dubna 2016.

Zpráva o hospodaření ASUDu za rok 2015

Účetní jednotka:	Asociace učitelů dějepisu České republiky
Sídlo:	Vratislavova 64/13, 128 00 Praha 2
IČ:	62932403
Právní forma:	Spolek

Činnost asociace:

Zejména organizace dalšího vzdělávání učitelů formou seminářů, pořádání kurzů Inspirace aj. v průběhu školního roku, pořádání exkurzí do míst spjatých s historií, vydávání informačních listů a metodických sborníků, to vše s cílem zkvalitňování dějepisné výuky a rozvíjení profesní, zájmové a společenské aktivity učitelů.

Účetní závěrka k rozvahovému dni 31.12.2015 byla provedena dne 22.3.2016.

Účetnictví je vedeno v účetním programu Money S3, účtuje se dle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., Vyhlášky k zákonu o účetnictví pro nepodnikatele č. 504/2002 Sb. a dalších platných předpisů.

V roce 2015 nebyla poskytnuta žádná dotace na činnost od MŠMT.

Stav	finančních	prostředků	k 31.	12.	2015:
Pokladna		11.905,00			Kč
Bankovní účet		80.088,94			Kč
Celkem:		91.993,94			Kč

Asociace nemá žádný hmotný majetek.

Evidované		pohledávky		k 31.12.2015:	
Faktura	115002	ve	výši	350,-	Kč
Faktura	115005	ve	výši	350,-	Kč
Faktura	115007	ve	výši	350,-	Kč
Celkem:		1.050,-			Kč

- jedná se o poplatky za semináře členů asociace

Evidované závazky k 31. 12. 2015:
Faktura č. 2015000070 ve výši 6.092,35 Kč za distribuci časopisu.
Mezi náklady příštích období jsou v evidenci doména a aktualizace programu Money S3 na příští rok.

Dne 22. 3. 2016 Zpracoval ekonom Pavel Valenta

Obě zprávy odsouhlasila Valná hromada, která se sešla v sobotu 23.4.2016.

AGORA

VZDĚLÁVACÍ SEMINÁŘ ASUD - VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

V sobotu 23. dubna 2016 se v přednáškovém sále Národního pedagogického muzea v Praze konal 39. vzdělávací seminář ASUD. Účastníci semináře dostali, tak jako pokaždé, k vyplnění dotazník. Z 32 účastníků semináře jej vyplněný odevzdalo 24. Návratnost tedy byla 75%.

Dotazník měl dva oddíly. Zde je sumář z vašich odpovědí.

V první části prvního oddílu (1.1) jste hodnotili přednášku (vzdělávací program) Judity Matyášové: „Hledání domova“. Oceňovali jste přehlednost prezentace, působivou interpretaci, podnětnost pro vlastní práci, aktuálnost problematiky. Mnozí z vás se těší na slíbené pracovní listy, ale ty dostali účastníci elektronicky e-mailovou poštou. Zazněla i hodnotící slova: inspirativní, užitečná, či zajímavá. Jeden z respondentů se vyjádřil, že „to není šálek mého čaje a kávy“.

Druhou přednášku (1.2) přednesl Prof. PhDr. Miroslav Hroch, DrSc., dr. h. c. a byla nazvána: „Národ jako specifický evropský fenomén“.

Z hodnocení vyjímáme: aktuální téma, složitá látka – dobře prezentované zajímavé téma, myšlenky k zamyšlení, záruky vysoce odborné a přínosné přednášky; kvůli tomu jsem přijel – toto téma je velmi aktuální a pan profesor je odborníkem navýsost kvalifikovaným; zajímavé, ale hodně teoretické; místy rozvláčný výklad; přínosná diskuse; skvostné; občas jsem měla pocit opakování; výstup mne zklamal, připadala jsem si jako zpátky na vysoké škole, oceňuji ale diskusi. Kromě jediného negativního hodnocení, byla všechna ostatní charakteristiky pozitivní.

Ve druhém oddílu dotazníku (části 2.1 – 2.2) jste se vyjadřovali k nabízeným seminářům. Jiřího Padevěta s tématem Protektorátní Praha by zvolilo 23 z vás, druhého nabízeného, Marka Wolnera s tématem Střelba s výsledkem (železná opona) by zvolilo 15 z vás. Jednomu, resp. sedmi je to jedno a jeden si tuto nabídku nepřeje.

Možnosti napsat výboru nějaký další vzkaz či připomínku mnozí z vás využili, za Vaše podněty moc děkujeme.

Děkujeme všem, kteří jste se zúčastnili tradičního semináře, dotazník vyplnili a odevzdali ke zpracování.

Libor Šmejda

ZAHRA NIČNÍ SPOLUPRÁCE

HOW TO TEACH „THE HOLOCAUST BY BULLETS“

Francie listopad 2015

Yahad in Unum (z hebrejštiny *spolu*, z latiny *v jednom*; dále YIU) je francouzská organizace, která vznikla v Paříži v roce 2004, založil ji kněz Patrick Desbois. Organizace se věnuje méně známé stránce holocaustu Židů a Romů, a to masovým popravám zastřelením za 2. světové války na území bývalých států SSSR, Polska a Rumunska. Za méně než tři roky od června 1941 do jara 1944 nacistické oddíly *Einsatzgruppen*, často s pomocí místních složek, zmasakrovaly okolo 2 milionu Židů. Zejména v menších a odlehlých vesnicích byli obyvatelé nuceni kopat jámy a pak přihlížet popravám. Mnoho z těchto nedobrovolných pozorovatelů dosud žije.

YIU pátrá v nacistických a sovětských archivech, po vytipování dané lokality tato místa navštíví. Tým tvoří kameramani, tlumočníci a znalci prostředí. Vyslechnou nejstarší obyvatele, kteří jako děti byli přítomni popravám. Nechají si ukázat místo, provedou zde výzkum a zanesou ho do map. Na těchto místech dosud žádné pomníky, ani cokoliv jiného, co by připomínalo oběti, nejsou. Po dohodě s místními organizacemi je možné toto napravit.

Cílem YIU je dát obětem respekt, uchovat v paměti tato místa jako odpověď popíračům holocaustu a ukázat na genocidy let nedávných a současných, např. v Rwandě, na Balkáně, v Sýrii...

YIU spěchá, očitých svědků ubývá, identifikováno bylo 1700 míst masového zastřelení Židů, 60 míst poprav Romů. Vyslechli a natočili 4 500 očitých svědectví, počet výzkumných cest je 105. Může se lidstvo poučit?

YIU uspořádal v Caen v Normandii 7. - 8. listopadu krátký, ale velmi intenzivní mezinárodní seminář pro učitele, aby je seznámil s výsledky své práce a nabídl využití pro výuku. I pro mnohé z nás, již z dřívějšíka hodně poučených. To bylo těžké téma, i když citlivě podáno. Zde se můžete přesvědčit sami:

<http://www.yahadinunum.org/?lang=en> a proklikat se mapkami, svědectvími, fotkami, krátkými dokumentárními filmy, zdroji a přípravami na výuku - <http://www.yahadmap.org/#map/>

Slovenské národní divadlo v loňském roce uvedlo hru Jonathana Littella *Láskavé bohyně* právě na toto téma. Stojí za zhlédnutí, odhaluje temné stránky člověka v extrémních situacích.

Součástí semináře byla i návštěva Muzea Caen, které je věnováno druhé světové válce, návštěva pláže Omaha a amerického hřbitova Colleville sur Mer, známého z filmu *Zachraňte vojína Ryana*. Tady si návštěvník uvědomí, jak velká oběť to od Američanů byla.

Poslali byste vy své mladé syny bojovat na smrt do dalekých cizích zemí?

Jako Češka jsem byla hrdá, že před Muzeum Caen vlaje i naše vlajka a je zde v češtině poděkování našim letcům a vojákům, kteří se podíleli na osvobození Francie. Úsměvně působí osmimetrová socha dočasně umístěná před muzeem. Je vytvořena podle slavné fotografie *Bezpodmínečná kapitulace* z New Yorku 1945 poté, co prezident Truman oznámil kapitulaci Japonska. Socha sestřičky má i nezbytné švy na tehdejších nylonových punčocháčích. Francouzské feministky požadovaly odstranění sochy, neboť prý představuje útok na ženy.

Tady však legrace končí. Z Paříže jsme odletěli v pondělí 9. listopadu. V pátek 13. listopadu se zde opět střílelo...

Může se lidstvo poučit?

Martina Kalčíková, Brno

Jak učit o Evropě?
Jak být lepšími Evropany?
Jak ukázat studentům pozitiva členství v EU?
Jaké strategie používají učitelé celého kontinentu?
Jak na to vše reagují učebnice?
Jak často jsou knížky inovovány a jak moc se jich učitelé drží?
Jsou vůbec ještě učebnice tím nezákladnějším?

To jsou otázky, jejichž zodpovězení jsem očekávala, když jsem začala zpracovávat podklady pro celoevropskou debatu. Nový projekt Euroclia i za naší účasti konečně dostal zelenou. Krom Euroclia se hlavními garanty staly univerzity v Barceloně a ve Florencii. *Zpracovat dvacet pět stránek otázek pro dějepisnou učebnic používanou v praxi při výuce žáků posledního ročníku povinné základní docházky, to samé pro učebnici občanky, pak znásobeno dvakrát.* To nevypadalo jako těžký úkol. *Čeští učitelé jsou zvyklí na jináčí výzvy!!!!!!*

Na setkání v Barceloně vše vypadalo ještě nadějně. Sešli jsme se z celé Evropy a diskutovali... o dějepisu. Podklady jsme posílali průběžně, ale ani průběžného výsledku jsme se tady nedočkali. Po půlroce práce univerzity zřejmě zjistily, že zpracování bude vyžadovat víc než bylo očekáváno a nabídly nám, obyčejným, základněškolským účastníkům, možnost vše zpracovat... S díky jsme odmítli. Několik měsíců se hledal nový garant.

Na původně neplánovaném setkání ve Vilniusu jsme zjistili, že odpovědi se zatím nedočkáme. Univerzita ve Vilniusu je ochotná zpracovat podklady, ovšem velmi okleštěné. Tak místo abychom prodiskutovali své výsledky, dávali jsme dohromady nové, kratší dotazníky, dohadovali se o každé slovo.

Třeba se z výsledků nových dotazníků dozvíme alespoň některé odpovědi na původní otázky. Jen nevím, kdy to bude.

Velkým pozitivem bylo skutečně učitelé setkání. A některá zamyšlení nad tím, jak je důležité držet pohromadě, jak měl náš Svatopluk moudrý nápad s pruty. Ač se učivo o kořenech a současnosti EU objevuje jen v některých učebnicích po Evropě, ač mnozí nechtějí tuto látku jako nedostatečně probádanou probírat, je to téma, kterému bychom se také měli věnovat. Třeba jen kvůli tomu, aby naši studenti mohli diskutovat i na jiné než velmi populistické platformě.

Eva Zajícová, ZŠ Pečky

SPOLUPRÁCE SE SDRUŽENÍM HISTORIKŮ

VALNÁ HROMADA SDRUŽENÍ HISTORIKŮ - Praha 3. února 2016

V úvodní přednášce uvedl profesor Petr Vorel přehled kritérií, podle kterých jsou hodnocené vědecké práce u nás i v zahraničí, porovnal obory např. humanitní a přírodovědné z hlediska kvality i kvantity. Poté následovala valná hromada – začala informací, že příští sjezd historiků se bude konat v roce 2017 v Olomouci.

Profesor Jaroslav Pánek podrobně informoval o kongresu historiků v čínském Jinanu v létě 2015. Tuto akci popsal jako velkorysý projekt vysoké úrovně, který měl ukázat světu čínskou civilizaci tak, jak by si Čína přála, aby byla vnímána. Sešlo se přes 2500 účastníků z 90 zemí. Českou republiku na kongresu reprezentovalo 15 historiků. Vědci se zabývali mj. tématy, která se týkala oblastí, kde se setkávají různé civilizace – budou jistě zajímavá i v budoucnu. Účastníci rovněž uctili minutou ticha smutnou událost, nenávratné zničení památek v Palmýře islamisty. Následující světový kongres historiků, který se bude konat v polské Poznani v roce 2020, bude výzvou pro Evropu, aby se předvedla v tom nejlepším světle.

Na závěr valné hromady představil profesor Jiří Kocián nové stanovy Sdružení historiků, vědeckého spolku, které byly všemi přítomnými jednomyslně schváleny.

Lada Boháčová, Gymnázium Nad Alejí, Praha 6

PŘÍPRAVA SJEZDU HISTORIKŮ V OLOMOUCI 2017

- činnost v 1. pololetí roku 2016

Na únorovou valnou hromadu Sdružení historiků navazovala každý měsíc pravidelná setkání. Na těchto schůzkách byli opět přítomni kromě zvolených členů výboru vedeného profesorem J. Kocianem i kolektivní členové, ke kterým také patříme. Kromě zpráv z historické obce a z jednotlivých poboček SH, příspěvků spolupracujících organizací např. Pekařovy společnosti Českého ráje, ASUD, vyhlášení ceny Josefa Šusty, byla hlavním tématem příprava sjezdu historiků ČR v roce 2017.

Na schůzi 18. 5. 2016 přijeli zástupci organizátorů z Olomouce, se kterými byly probírány hlavní obrysy a náplň programu. Sjezd by měl ukázat otevřeně a zajímavě současný pohled na historii.

Na Sjezdu českých historiků a historiček v Olomouci, v září 2017, se počítá i s učitelskou sekcí, jejíž obsah by měl vystihovat stav současné výuky dějepisu s jejími plusy a mínusy, náměty pro budoucnost. Předpokládá se, že konferenční poplatek bude na celou třídní akci 1200,-Kč, na jeden den 600,-Kč a pro studenty 400,-Kč. O podrobnostech týkajících se sjezdu a učitelské sekce budou členové ASUD informováni.

Lada Boháčová, Gymnázium Nad Alejí, Praha 6

NÁPADY Z HODIN - POMŮCKY

BRNO KREATIVNÍ

Pokud byste chtěli během návštěvy brna zažít netradiční prohlídku, dle slov Marty Kalčíkové *jako v Černých baronech*, doporučujeme návštěvu prostor bývalé káznice nacházejí se na ulici Bratislavská 68, více na: <http://www.kreativnibrno.cz/kaznice/>.

OPRAVA

Omlouváme se kolegyni a čtenářům za dvě nepřesnosti v Informačních listech číslo 43. Ve článku Marty Kalčíkové byla na straně 50 uvedena fotografie s komentářem, že se jedná o Náměstí hrdinů ghetta ve Varšavě. To je omyl, jedná se o náměstí v Krakově. Zároveň bylo mylně uvedeno v přehledu činnosti na straně 3, že Martina Kalčíková navštívila Muzeum holocaustu ve Varšavě. Takové tam není, jednalo se o Polin muzeum.

Redakce

Poznámka:

Název krakovského náměstí jsem uvedl v podobě, kterou mi zaslala sama Martina K. Ve stejné podobě ho uvádí i profesionální průvodkyně Maja Šrajeroová na <http://osvetim-krakov.cz/>

PM.

INFORMAČNÍ LIST č. 44 vydal ASUD v září 2016.

Redakční uzávěrka srpen 2016.

Redakční rada: Výbor ASUD. Redakce a přepis Pavel Martinovský.

Nepodepsané příspěvky – Pavel Martinovský.

Neprošlo jazykovou kontrolou. Zasláné příspěvky nejsou jazykově upravovány.

Informační listy jsou také volně ke stažení (kopírování) na stránkách ASUD.